

## TORVTAKING

### A. Brennetorv

1. Er det brukt torv til brensel i bygda?

Har det vært brukt fra gammelt?

Brukes det mer eller mindre nå enn før?

2. Hva slags torv bruker en (myrtorv, lyngtorv, osv.)?

Har en navn på de forskjellige sorter (koltorv, steintorv, eintorv, lyngtorv osv.)?

Var det stor forskjell på kvaliteten av torvet på forskjellige plasser i bygda?

3. Hvilket navn har en for torvarbeidet (torvonn, torvskjær, torvskurd, torvtaking osv.)?

Heter det å stikke (skjære, spa, ta) torv?

Hvilket kjønn har torv i bygdemålet (ei eller eit torv)? Har en ordet ei torve i bygdemålet, gi i tilfelle den nøyaktige betydning av dette ord.

4. På hvilken årstid foregikk arbeidet?

Skulle en ha torvet i løa før jonsok?

5. Gjør en noe med myra for å gjøre den skikket til torvtakinga? Grøfter en, hvor lang tid på forhånd?

6. Ble øverste laget av myra spadd av før den egentlige torvstikking begynte?

Hva kaltes dette arbeid (basa av, lompa av, spenna av, golta tå)?

Dersom det siste ordet finnes i bygdemålet, så skriv nøyaktig hvordan det uttales, og om folk har en mening om hva slags ord det er, for eksempel golta = golvta.

Hva kaltes det som ble spadd bort (avmåk, avspenn, topptorv, pålomp) osv.) og hva gjorde man med det?

Hva kaltes det stykke av myra hvor øverste torvlag var "basa av", og følgelig ferdig til torvstikkinga (f. eks. ei torvgrov)?

7. Hvordan foregikk torvstikkinga?

Tok en flo for flo av myra?

Hva kaltes en flo (f. eks. ei flo, ein botn, skår, geil, grav fór osv.)?

Rister en med torvljå, eller stikker en med spaden så brede stykkerekker som svarer til lengda (eller breidda) av torvet?

Hva kalles en slik rekke (ei fer, ein fere)?

Gjorde man noe for å hindre vatnet i å strømme inn over floa når en var kommet stykke ned i myra?

8. Førte en torvspaden vannrett eller på skrå ovenfra og ned under stikkinga?

Stakk en torvet i større stykker som siden ble delt så torva fikk den størrelsen den skulle ha (lompestikking)? Hva kaltes de større stykker (f. eks. lomper, å lompa opp torv)?

Ble de større stykker delt med spade, torvkniv eller torvljå? Hva kalles de mindre stykker?

9. Har en knadd torvet og pressa det i former? Hvordan foregikk det?

10. Hvilke redskaper hadde en og hvordan så de ut (f.eks. (tre)spade, torvljå, torvgreip osv.)? Hadde en bruk for øks til å kutte over gamle trerøtter eller lignende? Skulle trespade være rund eller rett i eggen? Vet folk om det er foregått noen forandring med redskapene? Hadde folk særskilte truger eller ski til å gå på blaut myr med? Dersom man brukte hest, hadde den truger og hva slags?

11. Hvordan var arbeidet organisert? Stakk en torv mens en eller flere førte torvet utover myra til tørk med greip, bære eller på annen måte?

12. Ble torvet lagt flatt utover til tørk og siden reist, eller ble det reist straks? Hvordan ble torvet reist? Her er brukt flere framgangsmåter og navn og vi er takknemlig for en tegning. Har man hatt torvhesje og hvordan var denne? Ble torvet til slutt satt i stakk eller skruv? Hvordan ble det gjort? Har en torvløe på myra? Hvordan var den bygd?

13. Hvordan ble torvet transportert til gården? Foregikk det straks torvet var tørt, eller på sledeføre om vinteren? Har man løypestreng til transporten?

14. Hvordan ble torvet lagret på gården? Hadde en torvløe, var den forskjellig fra torvløen på myra?

15. Har folk som ikke selv eide torvmyr, leid hos andre og på hvilke vilkår?

16. Solgte folk torv til byen eller til andre i bygda? Hvilket mål hadde de? Har folk f. eks. lagt torv i kiper, meiser eller kasser når de førte det til byen og hvordan var disse laget? Hvordan ble prisen beregnet, tok de emballasjen (kipen, meisene, kassen) med hjem igjen?

17. Har folk brent kol (smiekol) av torva, og er det tradisjon om hvordan det ble gjort?

18. Tok både menn, kvinner og barn del i torvarbeidet? I så fall, hvordan var arbeidet fordelt mellom dem? Brukte man å gjøre torvtaking som bytesarbeid?

19. Er det nå maskinell drift i torvmyra når det gjelder brenntorv, og når ble det innført?

## B. Torvstrø

1. Tar folk torv til strø og hvordan går en fram, se og spørsmål 6. Tar en strø av formolda myr (myr som er dyrkbar eller dyrket)?

2. Er det skjedd noen forandring i framgangsmåten? Overlates det nå til torvstrøfabrikker?